

на цілі, що передбачають виробниче зростання, ріст продуктивності праці і зайнятості, збільшення добробуту населення загалом.

Основними принципами, що мають лежати в основі реалізації цієї стратегії, мають бути наступні:

- розвиток підприємництва, насамперед малого та середнього бізнесу, як головного чинника соціально-економічного розвитку країни, підвищення зайнятості населення та наповнення місцевих бюджетів;
- посилення кредитного забезпечення розвитку малого і середнього бізнесу шляхом розвитку ринку фінансових послуг;
- запровадження для банківської системи дієвих гарантійних стимулів кредитування малого і середнього бізнесу.

Можна зробити висновок, що розробка і реалізація цільової комплексної програми роботи банківської системи і участі держави у кредитному забезпеченні розвитку малого і середнього бізнесу є необхідною умовою формування мотивації у суб'єктів ринку до підприємницької діяльності, подолання наслідків фінансово-економічної кризи у національному господарстві і стимулювання виробничого зростання у всіх секторах економіки. Реалізація запропонованих заходів може сприяти зростанню рівня кредитної взаємодії банків із підприємствами малого і середнього бізнесу як одного із найбільш економічно привабливих для розміщення банківських ресурсів секторів національного господарства.

Література

1. Чибисов А. А. Проблемы банковского кредитования малого бизнеса // Финансы и кредит. – 2010. – № 6. – С. 41–47.
2. Карамішева Г.М. Проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в умовах посткризового стану економіки / Г.М. Карамішева, А.Г. Новікова // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - №1. - С. 34-38.
3. Коробчук Т.І. Сучасні проблеми банківського мікрокредитування в Україні / Т.І. Коробчук // Економічні науки. - 2011. - №4. - С. 86-93.
4. Ваганов К. Г. Стратегія розвитку малого та середнього бізнесу в Україні / К. Г. Ваганов, О.А. Кириченко // Актуальні проблеми економіки. – К., 2008. – №1 (79). – С. 103-119.

УДК 336.71

Стрільчук Любов Василівна
к.е.н., доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
lvs9300@mail.ru

Стрільчук Юлія Ігорівна
аспірантка кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
guliathebest@mail.ru

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуті основні проблеми фінансування підприємств малого і середнього бізнесу в Україні, показано чинники, що на них впливають. Визначено шляхи вирішення окремих проблем, які стримують розвиток даного сектору підприємництва в Україні.

Важливою складовою підприємницької діяльності є малий та середній бізнес, який відіграє неабияку роль в економіці, забезпечуючи робочими місцями та відповідно доходом значну частину населення, а отже справляє вплив і на соціальну сферу.

Розвиток такого важливого для економіки сегменту підприємництва неможливий без впровадження інноваційних проєктів з метою здійснення модернізації виробництва, поліпшення якості та збільшення обсягів продукції, розширення асортименту, що сприяє забезпеченню конкурентоспроможності на ринку товарів і послуг.

Малий бізнес як інституційний сектор економіки давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва як у провідних країнах світу, так і в Україні [4, с. 156]. Малі підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, виконують важливу соціальну роль.

Функціонування малих підприємств має ряд переваг, таких як дрібносерійність виробництва з помірними експлуатаційними та накладними витратами, а також здатність швидко реагувати на волатильність ринкової кон'юнктури, змінювати товарний ряд залежно від зміни вподобань споживачів, оновлювати технологічні процеси.

В сучасних умовах малі та середні підприємства мають гостру потребу у фінансових ресурсах, вирішення якої залежить від доступності банківських кредитів. Банківський кредит виступає одним із основних джерел залучення грошових коштів для малого бізнесу, що дає змогу фінансувати витрати на інноваційний розвиток суб'єктів господарювання, а також придбання основних фондів, поточних активів, збільшення виробничих запасів тощо.

Причинами того, що банки неохоче кредитують підприємства малого і середнього бізнесу, стали невисока рентабельність цього напрямку кредитування для банків, недосконалість нормативно-правової бази, труднощі об'єктивної оцінки реального фінансового стану суб'єктів малого підприємництва, нестача ліквідного забезпечення кредитів, високі ризики неповернення кредитів, малоефективний механізм державних гарантій [3, с. 57]. Зважаючи на високий рівень ризику, банки уникають кредитування населення з таким цільовим призначенням як заснування малого чи середнього бізнесу. Тому для створення власного підприємства необхідно шукати інші джерела залучення капіталу.

З точки зору вже діючих підприємств-позичальників основною причиною гальмування кредитування є в першу чергу високі відсоткові ставки за кредитами, жорсткі вимоги банків щодо оцінки кредитоспроможності позичальника, забезпечення кредитів. Щодо останнього, банки віддають перевагу такому виду забезпечення як застава нерухомого майна, проте нерухомість у досліджуваних підприємствах представлена незначною часткою в активах. В умовах сьогодення банки проводять виважену політику щодо прийняття ризиків, що не сприяє довгостроковому кредитуванню, якого потребують підприємства малого та середнього бізнесу.

Зарубіжний досвід кредитування інвестиційних проєктів свідчить про високу ефективність кластерного підходу до кредитування малого бізнесу. Кластери передбачають формування груп промислових підприємств, які об'єднані за регіональними або економічними ознаками. Метою кластерного кредитування є зниження ризиків і збільшення обсягів кредитування інвестиційної діяльності малих та середніх підприємств для підвищення їхньої конкурентоспроможності через технологічне оновлення, зниження витрат, підвищення операційної ефективності, розширення асортименту продукції [5, с. 39].

Велике значення для розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва має державна фінансова підтримка, передбачена чинним законодавством України, а саме [1]:

- часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проєктів суб'єктів малого і середнього підприємництва;

- часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями;
- надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи;
- надання позик на придбання і впровадження нових технологій;
- компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;
- фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій.

Окрема увага приділяється державою розвитку підприємств малого і середнього бізнесу у сфері інновацій, науки і промислового виробництва шляхом [1]:

- сприяння розвитку венчурного підприємництва;
- створення системи економічних стимулів для розвитку економіки на основі технологічних інновацій;
- передачі наукової продукції, створеної за рахунок бюджетних коштів, для її впровадження у виробництво;
- створення умов для залучення суб'єктів малого і середнього підприємництва до укладення договорів субпідряду у сфері інновацій та промислового виробництва;
- стимулювання залучення іноземних інвестицій і розвитку взаємовигідної міжнародної інноваційної співпраці;
- створення умов для поширення кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами.

Виконання передбачених вітчизняним законодавством напрямів активізації малого і середнього бізнесу забезпечить створення умов для його ефективного функціонування та інноваційної діяльності. Державна підтримка сприятиме також у певній мірі розвитку банківського кредитування малого та середнього підприємництва.

Слід зазначити, що досвід потужної державної підтримки малого і середнього бізнесу у країнах з розвинутою економікою заслуговує на увагу і може бути частково імплементований в Україні. Оскільки розвиток малого і середнього підприємництва потребує розширення джерел фінансування, то доцільно буде активізувати державно-приватне партнерство у даній сфері та посилити підтримку підприємців на етапі створення бізнесу.

Література

1. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
2. Андреев О. В. P2B краудлендінг як механізм кредитування малого бізнесу / О. В. Андреев, В. Є. Жукова. // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. — 2016. — №26. — С. 8–12.
3. Варналій З. С. Мікрокредитування малого підприємництва / З. С. Варналій, С. Г. Дрига, Л. Л. Тарангул. — Ірпінь: НУДПСУ, 2008. — 144 с.
4. Лаш Т. А. Проблеми банківського кредитування малого підприємництва / Т. А. Лаш. // Економічний простір. — 2009. — №23. — С. 155–162.
5. Мацелюх Н. П. Розвиток форм і методів кредитування малого і середнього бізнесу / Н. П. Мацелюх, О. М. Унінець. // Економічний часопис - XXI. — 2013. — №9. — С. 38–41.